

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Разоқов Ҷовидон Ҳисайнович барои дарёфти дараҷаи номзади илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 07.00.15 - Таърихи муносибатҳои байналмилалӣ ва сиёсати берунӣ дар мавзӯи "Вазъияти муосир ва дурнамои рушди ҳамҷонибаи ҳамкории Ҷумҳурии Тоҷикистон бо Ҷумҳурии Туркия (солҳои 2012 – 2023)"

Автореферати диссертатсияи Разоқов Ҷовидон Ҳисайнович ба омӯзиши ҳамҷониба ва дақиқи вазъияти муосир, ҳамчунин дурнамои рушди ҳамҷонибаи ҳамкории байни Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Ҷумҳурии Туркия дар давраи муайяни солҳои 2012–2023 бахшида шудааст. Ин мавзӯи таҳқиқотӣ дар шароити ҳозираи пур аз тағйироти геополитикӣ, равандҳои ҷаҳонишавӣ ва дигаргуниҳои байналмилалӣ аҳамияти хоси илмӣ ва амалӣ касб намудааст, зеро ҳамкории байни Тоҷикистон ва Туркия на танҳо ба пешрафти иқтисодӣ ва устувории сиёсӣ мусоидат менамоянд, инчунин дар таҳкими амнияти минтақавӣ, ҳифзи суботи ҷамъиятӣ ва ҳамгироии фарҳангӣ, ки барои ҳар ду кишвар муҳим аст, нақши муассир мебозанд. Дар ин замина, омӯзиши чунин робитаҳо имкон медиҳад, ки самтҳои ояндаи ҳамкории муайян ва такмил карда шаванд.

Мавзӯи таҳқиқот аз ҷиҳати мубрамият ва аҳамияти худ дар низоми муосири муносибатҳои байналмилалӣ ҷойгоҳи хос дорад, зеро ҳамкории байни Тоҷикистон ва Туркия дар солҳои охир ба марҳилаи нави сифатӣ ва ҳамҷониба ворид шудаанд, ки ин равандҳо бо тағйиротҳои ҷаҳонӣ ва минтақавӣ робитаи зич доранд. Муаллифи диссертатсия ба таври ҳамҷониба ва муфассал самтҳои гуногуни сиёсӣ, иқтисодӣ, амниятӣ ва гуманитариро таҳлил намуда, нишон медиҳад, ки ҷӣ гуна тағйиротҳои муҳим дар сиёсати хориҷии Туркия, аз ҷумла доктринаи "Умқи стратегӣ", ки аз ҷониби сиёсатмадорони турк таҳия шудааст, ба робитаҳои дучониба ва ҳамкории байнидавлатӣ таъсири муайянкунанда гузоштаанд.

Навгониҳои илмӣ ва навоарӣҳои ин кор дар он зоҳир мегардад, ки диссертатсия барои аввалин бор равандҳои муосири ҳамкории, аз ҷумла дар пасманзари ҳодисаҳои муҳим ба монанди қазияи Афғонистон, муборизаи муштарак бо терроризм ва экстремизм, ҳамчунин дигар таҳдидҳои амниятӣ, бо тақия ба манбаъҳои аслий, далелҳои мӯътамад ва омори нав баррасӣ ва таҳлил намудааст. Инчунин, муаллиф дурнамои ояндаи ҳамкорииро бо пешниҳоди тавсияҳои амалӣ ва мушаххас, ки метавонанд дар амалияи сиёсати хориҷии Тоҷикистон ва ҳамкории байналмилалӣ татбиқ шаванд, равшан ва муайян месозад, ки ин барои сиёсатмадорон, дипломатҳо ва муҳаққиқони соҳа арзиши баланд ва амалӣ дорад.

Таҳқиқот бар пояи усулҳои муосири таърихӣ, усулҳои муқоисавӣ ва системавӣ, ки дар илмҳои таърих ва муносибатҳои байналмилалӣ васеъ истифода мешаванд, гузаронида шудааст. Муаллиф аз назарияҳои асосии илмҳои сиёсӣ ва байналмилалӣ, ба монанди реализм ва неолиберализм, ки барои фаҳмиши амиқи муносибатҳои давлатҳо муҳиманд, истифода бурда, заминаҳои назариявиро мустаҳкам ва ҳамаҷониба намудааст.

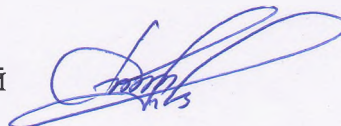
Пойгоҳи манбаъҳо ва сарчашмаҳои истифодашуда васеъ, гуногун ва мўътамад аст: инҳо аснодҳои расмӣ ҳар ду кишвар, аз қабили Конститутсияҳо, созишномаҳои байналмилалӣ, протоколҳои ҳамкориҳо ва дигар ҳуҷжатҳои давлатӣ; маводи бойгонӣҳои вазоратхонаҳои хориҷӣ ва дигар ниҳодҳои марбут; мақолаҳои матбуоти даврӣ ва нашрияҳои илмӣ; ҳамчунин осори муҳаққиқони маъруфи тоҷик ба монанди Назаров Т.Н., Сатторзода А., Сайидзода З.Ш., муҳаққиқони турк ба монанди Анар Сомучуоғлу, Керим Хос ва муҳаққиқони рус ба монанди Арутюнян А.Е., Иванова И.И. ва дигаронро дар бар мегирад. Ин манбаъҳо имкон медиҳанд, ки таҳлилҳо ва хулосаҳо бо далелҳои мўътамад, далелҳои таърихӣ ва омили дақиқ пуштибонӣ шаванд ва ҳамчун асоси боэътимод барои омӯзиши ҳамаҷониба хидмат кунанд, аммо барои тақмили кор метавонанд бо манбаъҳои навтари байналмилалӣ, масалан, гузоришҳои Созмони Милалҳои Муттаҳид (СММ), Созмони Амният ва Ҳамкорӣ дар Аврупо (САҲА) ва дигар ниҳодҳои байналмилалӣ, ки ба масъалаҳои минтақавӣ ва глобалӣ дахлдоранд, ғайӣ ва мукамалтар гардонида шаванд.

Автореферати мазкур мазмун ва муҳтавои мухтасар, вале ҳамаҷонибаи муқаддима, ду боб (бо панҷ зербоб ва зерфаслҳои марбут) ва хулосаи диссертатсияи доктарабро дар бар мегирад, ки ин тартиб барои фаҳмиши мукамали кор мусоидат менамояд. Боби аввал ба тамоюлҳои рушди робитаҳои байнидавлатӣ дар оғози асри XXI ва ҳодисаҳои марбут ба он бахшида шудааст, ки дар он тағйиротҳои бунёдии сиёсати хориҷии Туркия, аз ҷумла гузаришҳо ба самтҳои нав ва таъсири онҳо ба муносибатҳои ҳамаҷониба бо Тоҷикистон ва дигар кишварҳои минтақа бо тафсилоти дақиқ ва мисолҳои мушаххас таҳлил карда мешаванд. Боби дуюм бошад, ба динамикаи робитаҳои байнидавлатӣ, ҳамкориҳои иқтисодӣ, амниятӣ ва гуманитарӣ, ки дар солҳои 2012–2023 рушди назаррас доштанд, бахшида шудааст. Муаллиф ба таври дақиқ ва бо далелҳои омӯхташуда ҳаҷми гардиши тижоратӣ (ки беш аз 2 млрд долларро дар ин давра ташкил медиҳад), иштироки Ҷамоҳири Туркия дар лоиҳаҳои муҳими энергетика, сохтмон ва инфрасохторӣ, ҳамчунин ҳамкориҳои муштарак дар мубориза бо терроризм, экстремизм ва дигар таҳдидҳои амниятӣ шарҳ медиҳад.

Автореферат ва диссертатсия ба талаботҳои илмӣ, меъёрҳои муайяншуда ҷавобгӯ буда, мавзӯро ҳамаҷониба, бо навиғҳои илмӣ ва таҳлилҳои амиқ омӯхтааст. Ин кор барои дарёфти дараҷаи номзоди илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.15 - Таърихи муносибатҳои байналмилалӣ ва сиёсати берунӣ қомилан тавсия карда мешавад, зеро он на танҳо ба илм ҳаҷм мегузорад, балки барои амалияи сиёсати хориҷӣ низ арзишманд аст.

Муқаррир:

номзоди илмҳои таърих,
мудирӣ кафедраи таърихи
халқи тоҷики Донишгоҳи
давлатии Қӯлоб ба номи А.Рӯдакӣ

Суфиев С.Н.

Суроғаи расмӣ:

735360, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш. Қӯлоб, кӯчаи С. Сафаров, 16
Тел.: (+83322) 2-35-06
Почтаи электронӣ: inafo@kgu.tj.

Имзои Суфиев С.Н. –ро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси Донишгоҳи
давлатии Қӯлоб ба номи А.Рӯдакӣ

Давлатов М.А.

14.10.2025